

Rozwój współpracy międzynarodowej w zakresie polityki antynarkotykowej na podstawie działalności Międzyrządowej Grupy ds. Współpracy na rzecz Zwalczenia Nadużywania Narkotyków i Nielegalnego Handlu Narkotykami

Co najmniej 75,5 mln Europejczyków przyznaje się, że przynajmniej raz w życiu spróbowało marihuany, natomiast do kontaktu z kokainą i amfetaminą przyznaje się odpowiednio 14 mln i 12 mln osób, a aż 57% respondentów uważa, że z łatwością jest w stanie zdobyć marihuanę w ciągu 24 godzin; 22% jest podobnego zdania w odniesieniu do ekstazy i kokainy¹. Żadne z państw nie jest wolne od tego problemu, w każdym z nich znajdziemy siatki wytwórców, przewoźników, dostawców i użytkowników używek. Od czasów wojen opiumowych wyraźnie widzimy, że handel narkotykami to międzynarodowy problem, który wymaga współdziałania wielu państw w celu skutecznego opanowania tej kwestii.

¹ Komunikat prasowy, Komisja Europejska chce bardziej zdecydowanej reakcji UE w walce z nowymi niebezpiecznymi narkotykami syntetycznymi, Strasburg, 25 października 2011 r, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1236_pl.htm, data dostępu: 01.01.2016.

Geneza powstania grupy i jej struktura

Lata 70 ubiegłego wieku zaowocowały powstawaniem wielu nieformalnych grup jednoczących kraje wobec problemów międzynarodowych, takich jak terroryzm – Grupa Trevi oraz Grupa Wiedeńska, czy walki z narkobiznesem. W tym ostatnim celu w 1971 roku z inicjatywy Prezydenta Francji Georges’a Pompidou powstała Międzyrządowa Grupa ds. Współpracy na rzecz Zwalczania Nadużywania Narkotyków i Nielegalnego Handlu Narkotykami, zwana powszechnie Grupą Pompidou. Początkowo zrzeszała Francję, Belgię, Niemcy, Włochy, Luksemburg, Holandię i Wielką Brytanię². Od 27 marca 1980 roku Grupa zmieniła formę swojego działania i dalszą działalność kontynuowała w ramach Rady Europy. Obecnie zrzesza 37 państw³.

Prace w ramach grupy prowadzone są na czterech poziomach. Ton pracom grupy nadaje poziom ministerialny, w ramach którego co trzy/cztery lata ministrowie państw członkowskich odpowiedzialni za politykę antynarkotykową spotykają się w celu omówienia kwestii politycznych związanych ze zjawiskiem narkomanii oraz wyznaczeniem strategii oraz priorytetów działania na przyszłe lata. Do spotkań grupy dopuszczani są również przedstawiciele państw nie będących członkami Grupy. Spotkania dają możliwość swobodnej wymiany opinii i doświadczeń poszczególnych państw⁴.

² http://www.coe.int/T/DG3/Pompidou/AboutUs/History/default_en.asp , data dostępu: 01.01.2016.

³ http://www.coe.int/T/DG3/Pompidou/AboutUs/MemberStates/default_en.asp , data dostępu: 01.01.2016.

⁴ Dane z oficjalnej strony Grupy Pompidou, The Ministerial Conference http://www.coe.int/T/DG3/Pompidou/AboutUs/TasksStructure/ConfMin_en.asp , data dostępu: 01.01.2016 .

Bieżącą współpracę w Grupie zapewniają stali przedstawiciele delegowani na swoich reprezentantów przez poszczególne rządy lub ministerstwa. Ich spotkania odbywają się co sześć miesięcy na posiedzeniach plenarnych, które stanowią forum wymiany kontaktów i poglądów, również politycznych, jak i wymiany informacji i opinii na temat ostatnich wydarzeń w polityce antynarkotykowej prowadzonych przez poszczególne kraje czy organizacje. Ich zadaniem jest również monitorowanie i zarządzanie postępami działalności Grupy. Przygotowują czteroletni program prac, który jest następnie przyjęty przez konferencję ministerialną⁵. Ich obsługą zajmuje się Biuro Stałych Przedstawicieli, które między sesjami podejmuje decyzje dotyczące bieżącej pracy. W skład organu wchodzi przewodniczący, wiceprzewodniczący oraz koordynatorzy terenowi. Spotkania odbywają się z reguły cztery razy do roku. Zadaniem Biura jest zapewnienie międzysektorowej spójności i promocja oraz rozwój nowych inicjatyw w ramach przyjętej przez Grupę zintegrowanej strategii⁶.

Konferencja Ministerialna, która odbyła się w Strasburgu w dniach 3-4 listopada 2010 roku wprowadziła nowy poziom działalności oparty na grupach ekspertów *ad hoc*. Ekspertci dostarczają interdyscyplinarnych ekspertyz w poszczególnych sprawach i tematach aktualnie rozpatrywanych przez Grupę. Działają oni jak grupy zadaniowe wspomagające Grupę w podejmowaniu decyzji w konkretnych kwestiach. Zadania są dostosowywane do każdej z grup eksperckich indywidualnie. Biuro sprawuje ogólny nadzór nad ich pracą. Ekspertci zgłaszają na bieżąco informacje o postępach prac do wyznaczonego członka Biura, który działa

5 Dane z oficjalnej strony Grupy Pompidou, The Permanent Correspondents, http://www.coe.int/T/DG3/Pompidou/AboutUs/TasksStructure/PC_en.asp, data dostępu: 01.01.2016.

6 Dane z oficjalnej strony Grupy Pompidou, The Bureau of Permanent Correspondents, http://www.coe.int/T/DG3/Pompidou/AboutUs/TasksStructure/PC_Bureau_en.asp, data dostępu: 01.01.2016.

jako kontakt łącznikowy z Prezydium⁷.

Program prac Grupy obejmuje również szereg konkretnych działań, takich jak sieci współpracy i pomocy, dwustronnych projektów współpracy, badań pilotażowych, działań szkoleniowych. Liczba, forma i częstotliwość tych działań różnią się w zależności od przedmiotu prac i dostępnych zasobów. Finansowanie tych projektów w przeważającej mierze opiera się na dobrowolnych składkach. Dwustronne i wielostronne projekty, jak również programy pomocy i szkoleń realizowanych w państwach członkowskich mają na celu praktyczne zbadanie nowatorskich rozwiązań ze szczególnym naciskiem na sprawy lokalne i specyficzne potrzeby określonych grup docelowych⁸. Do najważniejszych projektów zaliczyć możemy Program Europejskich Badań w Szkołach na temat Używania Alkoholu i Narkotyków – ESPAD⁹, który prowadzony jest od lat 80 XX wieku i obecnie stanowi główne źródło informacji o problemach z używkami wśród młodzieży oraz studium polegające na stałym monitorowaniu sceny lekowej w poszczególnych miastach standaryzowanymi metodami – Multi-City Study¹⁰.

Kwestiami administracyjnymi zajmuje się na bieżąco sekretariat Grupy z siedzibą w Strasburgu. Obowiązki sekretariatu obejmują m.in. monitorowanie współpracy Grupy w ramach Rady Europy, a także działanie w ramach ścisłej współpracy z koordynatorami platform w celu zapewnienia spójności między ich pracą¹¹.

⁷ Dane z oficjalnej strony Grupy Pompidou, Ad hoc expert groups, http://www.coe.int/T/DG3/Pompidou/AboutUs/TasksStructure/AdHocGroups_en.asp, data dostępu: 01.01.2016.

⁸ Dane ze strony Grupy Pompidou, www.coe.int/T/DG3/Pompidou/AboutUs/TasksStructure/Projects_en.asp, data dostępu: 01.01.2016.

⁹ Dane z oficjalnej strony programu, <http://www.espad.org>, data dostępu: 01.01.2016.

¹⁰ U. Kemmesies, S. Diemel, 3-rd Multicity Study, Drugs use trends in European cities in 1990s, Belgium 2002, s. 19-20.

¹¹ Dane ze strony Grupy Pompidou, www.coe.int/T/DG3/Pompidou/AboutUs/TasksStructure/Sekretariat_en.asp, data dostępu: 01.01.2016.

Wśród głównych zadań Grupy znajdziemy m.in. sprzyjanie tworzeniu uniwersalnego, niewiążącego forum dyskusyjnego dla decydentów politycznych oraz profesjonalistów zajmujących się rozwiązywaniem i badaniem problemu narkotyków i narkomanii, promowanie tworzenia kompleksowych strategii antynarkotykowych na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym, podniesienie kwestii związanych z etyką i prawami człowieka w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień¹². Innym aspektem działalności Grupy jest usprawnianie systemu zbierania informacji oraz monitorowania nowych trendów zjawiska narkotyków i narkomanii, wypracowywanie kierunków działań adekwatnych do zaistniałych potrzeb, włączanie do współpracy krajów europejskich nie będących członkami Grupy¹³. Działania Grupy obejmują zarówno tematykę medyczną, prawną, czy etyczną oraz kwestie wykorzystywanych w przemyśle metod transportu. Grupa Pompidou przykładą dużą wagę do kwestii związanych z prawami człowieka we wszystkich stadiach opracowywania i implementacji działań antynarkotykowych, by zapewniały poszanowanie praw i godności jednostki. Struktura członkostwa Grupy wykracza poza kraje Unii Europejskiej. W jej strukturach działa np. Turcja czy Rosja¹⁴, które odgrywają ważną rolę w zakresie handlu narkotykami.

Państwa członkowskie obejmują rotacyjnie przewodnictwo w Grupie. Polska dołączyła do Grupy w 1991 roku, a przewodnictwo objęła w listopadzie 2007 roku. Obecnie Prezydencję w grupie sprawuje Norwegia¹⁵.

¹² G. Krawiec, Europejskie Prawo Administracyjne, Warszawa 2009, s. 190.

¹³ Dane z oficjalnej strony Krajowego Biura ds. Walki z Narkomanią, <http://www.narkomania.gov.pl/>, data dostępu: 01.01.2016.

¹⁴ S. Parzymies, R. Zięba, Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie, Warszawa 2004, s. 143.

¹⁵ Oficjalna strona Pompidou, http://www.coe.int/T/DG3/Pompidou/AboutUs/Presidency/default_en.asp, data dostępu: 01.01.2016.

Zmiany w strukturze i działalności Grupy Pompidou

Grupa wywiera duży wpływ na kierunki polityki antynarkotykowej w Europie. Jej działalność stanowiła wzór w zakresie funkcjonowania podobnych grup. Od 1990 roku w związku ze zmianami politycznymi w Europie do grona członków weszły kraje Europy Środkowej i Wschodniej.

Zmiany instytucjonalne w Unii Europejskiej i zwiększenie jej zainteresowania kwestiami handlu narkotykami wymusiły na Grupie zmianę swojej roli. Obecnie koncentruje się ona na promowaniu dialogu i współpracy między państwami Grupy, a krajami trzecimi, mającej na celu implementację polityk przeciwdziałania narkomanii i narkotykom. Od 2006 roku rozwija swoją współpracę z państwami spoza Europy, takimi jak Algieria, Maroko, Tunezja, czy Liban (w ramach projektu MedNet) oraz Kolumbia,¹⁶ a także z państwami takimi jak Kanada, Stany Zjednoczone czy Meksyk.

Aktywne współdziałanie z krajami trzecimi jest filarem w zwalczaniu nielegalnego handlu narkotykami. Grupy przestępcze z tych krajów uczestniczą zarówno w produkcji, jak i transporcie nielegalnych substancji. Na przykładzie Polski możemy dokonać analizy sposobów transportu, czy rodzaju przemyconych do kraju narkotyków. Najczęściej drogą morską i powietrzną przemycana jest kokaina z Ameryki Południowej oraz marihuana i haszysz z Afryki. Heroina oraz marihuana i haszysz pochodzenia azjatyckiego, głównie z terenów Azji Południowo-Zachodniej, przemywane są drogą lądową. W przypadku heroiny pochodzącej z krajów tzw. Złotego Półksiężycy, czyli Afganistanu, Pakistanu

¹⁶ Polityczna deklaracja z XIII Międzyrządowej konferencji Grupy, 16-17.10.2003, www.coe.int/T/DG3/Pompidou/Source/AboutUs/TasksStructure/Dublin/PoliticalDeclaration_en.pdf, data dostępu: 01.01.2016.

i Iranu, przemysł odbywa się tzw. szlakiem bałkańskim t.j. Turcja–Bułgaria–Rumunia–Węgry, Jednakże najwięcej heroiny trafia do Polski z Afganistanu¹⁷.

Państwa członkowskie Grupy zwracają uwagę, by zmiany w działaniu Grupy szły w kierunku ograniczenia dublowania się z innymi odpowiednimi ciałami UE przy jednoczesnym prowadzeniu ścisłej współpracy z Komisją Europejską, Grupą Horyzontalną ds. Narkotyków, czy Europejskim Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (dalej EMCDDA) w Lizbonie¹⁸. Grupa powinna skupić się na skoordynowaniu zasobów ludzkich i materialnych tych organizacji, by usprawnić swoją i ich skuteczność. Ostatnia działalność Grupy pokazuje, że wpierac ona będzie rozwój podejścia do narkotyków opartego o zasady etyczne i wzmacniania wagi jakości, a nie ilości podejmowanych działań¹⁹.

W czasach prezydencji holenderskiej utworzono tematyczne grupy robocze (profilaktyka, leczenie, wymiar sprawiedliwości, lotnictwo, etyka i badania naukowe)²⁰. Kolejne zmiany w sposobie działania Grupy nastąpiły w czasie polskiej prezydencji, która zakończyła się w 2010 roku Wdrożono m.in. szkolenia dla urzędników średniego szczebla, zajmujących się problematyką narkomanii oraz powołano forum współpracy instytucji i organizacji europejskich zajmujących się ograniczaniem narkomanii²¹.

¹⁷ A. Malczewski, Pierwsze ogólnopolskie badanie klientów programów niskoprogowych, Serwis Informacyjny Narkomania, 2/2009, s. 7.

¹⁸ http://www2.mz.gov.pl/wwwfiles/ma_struktura/docs/grupa_pomp_28112007.pdf, data dostępu: 01.01.2016.

¹⁹ Wystąpienia Pana Zbigniewa Religi, Ministra Zdrowia RP, na konferencji ministerialnej Grupy Pompidou (Strasburg, 27-28.11.2006), <http://www.strasburgre.msz.gov.pl/resource/7addee01-56cc-455b-a0ed-28db57087810>, data dostępu: 01.01.2016.

²⁰ P. Jabłoński, Priorytety polskiej prezydentury w Grupie Pompidou, Serwis Informacyjny Narkomania nr 36/2007, s. 32.

²¹ K. Suszek, Komunikat Ministerstwa Zdrowia, Warszawa, 4.11.2011, <http://www2.mz.gov.pl/wwwmz/index?mr=m111111&ms=&ml=pl&mi=&mx=0&mt=&my=26&ma=016302>, data dostępu: 01.01.2016.

Ważnym aspektem było wprowadzenie mechanizmu spotkań w ramach Inter-Agency Cooperation Group, które gromadziły przedstawicieli instytucji takich jak: Komisja Europejska, EMCDDA oraz kraju aktualnie sprawującego przewodnictwo w Unii Europejskiej, United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), World Health Organization (WHO). Celem spotkań było usprawnienie współpracy i koordynacji działań pomiędzy europejskimi organizacjami zwalczającymi narkomanię i osiągnięcie poprawy sytuacji w obszarze wymiany informacji. Rozpoczęto w jej ramach również debatę na temat nowych narkotyków, zwanych potocznie dopalaczami²².

Polska zaproponowała również, by organizowanie Konferencji Ministerialnych i realizacja przewodnictwa, które stanowi znaczące obciążenie dla kraju, odbywały się w Strasburgu (zamiast na terenie państwa sprawującego przewodnictwo), co obniżyłoby koszty ich realizacji. Zaproponowano również uruchomienie dodatkowego wsparcia ze strony budżetu ogólnego, co ułatwi państwom członkowskim ubieganie się o tę funkcję²³.

Polityka antynarkotykowa Unii Europejskiej

Ze względu na zakres terytorialny działalności i strukturę członkostwa Grupy Pompidou i Unii Europejskiej polityki antynarkotykowe obu tych organizacji muszą się harmonizować. Początkowo zainteresowanie Unii polityką antynarkotykową było niskie. W pierwszej fazie swojej działalność skupiała się głównie na polityce gospodarczej. Mimo to, już w traktacie ustanawia-

²² Komunikat o zakończeniu Polskiej prezydencji https://www.msz.gov.pl/pl/p/strasburgre_fr_s_pl/c/MOBILE/aktualnosci_pl/archiwum/konferencja_pompidou, data dostępu: 01.01.2016.

²³ http://www2.mz.gov.pl/wwwfiles/ma_struktura/docs/grupa_pomp_28112007.pdf, data dostępu: 01.01.2016.

jącym Europejską Wspólnotę Gospodarczą z 1957 roku, przypisano Wspólnocie rolę w zakresie zapobiegania uzależnieniom od narkotyków.

Dla polityki antynarkotykowej UE znaczące było powołanie rozporządzeniem Rady (EWG) nr 302/93 z dnia 8 lutego 1993 r Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, którego działalność była kilkakrotnie zmieniana. Zadaniem EMCDDA jest zbieranie rzeczowych, obiektywnych, wiarygodnych i porównywalnych informacji dotyczących narkotyków i narkomanii oraz ich konsekwencji. Informacje te mają służyć Unii i państwom członkowskim w uzyskaniu ogólnego obrazu problemu, a tym samym zapewnieniu im dodatkowej wartości w przypadkach, gdy w zakresie swoich kompetencji podejmują one środki lub decydują w sprawie działań w celu walki z narkotykami²⁴. Jak widać zakres działalności EMCDDA i Grupy Pompidou jest podobny.

Instrumenty prawne UE stosowane w polityce antynarkotykowej, zwłaszcza do zwalczania handlu narkotykami i kontroli substancji chemicznych wykorzystywanych do produkcji narkotyków oraz dotyczące pojawiających się nowych substancji psychoaktywnych, powstały w latach 2004 i 2005²⁵. Traktat Lizboński²⁶ zalicza handel narkotykami do „szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym”. Ciągły dialog z państwami trzecimi ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia konkretnych rezultatów

²⁴ Rozporządzenie (We) Nr 1920/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (wersja przekształcona) (Dz.U.UE L z dnia 27 grudnia 2006 r.)

²⁵ W tym Decyzja Ramowa Rady 2004/757/WSiSW z dnia 25 października 2004 r. ustanawiająca minimalne przepisy określające znamiona przestępstw w dziedzinie nielegalnego handlu narkotykami Rady (Dz. U. UE L 338/8 oraz DECYZJA RADY 2005/387/WSiSW z dnia 10 maja 2005 r. w sprawie wymiany informacji, oceny ryzyka i kontroli nowych substancji psychoaktywnych (Dz.U.UE L 127/32).

²⁶ Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, Dz.Urz. UE z dnia 17.12.2007 (Dz. U. UE C 306/01).

w zakresie redukcji spożycia narkotyków i zwalczania handlu narkotykami. UE konsoliduje swoje działania w zakresie pomocy zewnętrznej i współpracy z najważniejszymi regionami na świecie (takimi jak Ameryka Łacińska, państwa Karaibów i Afryki, Stany Zjednoczone oraz Federacja Rosyjska). UE podpisuje umowy dwustronne ze strategicznymi dla niej krajami.

UE i państwa członkowskie włączają swoją strategię antynarkotykową oraz jej cele w ogólne ramy polityki zagranicznej Unii. Obejmuje ona zwiększenie zaangażowania i koordynacji ze strony UE w ramach międzynarodowej debaty dotyczącej polityki antynarkotykowej, zarówno w odniesieniu do negocjacji z organizacjami i strukturami międzynarodowymi, w tym z ONZ, G-8 i Radą Europy (czyli także działającą przy niej Grupą Pompidou), jak i do stosunków z państwami trzecimi, poprzez wypracowywanie wspólnych stanowisk Unii; ponadto zapewnienie skutecznej roli w procesie kształtowania polityki antynarkotykowej na forum ONZ. Organy UE wykorzystywane do realizacji celów tej polityki to: Europejska Służba Działań Zewnętrznych, Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, Europol, Eurojust oraz Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób. Współpracują one z Biurem Narodów Zjednoczonych ds. narkotyków i przestępczości ²⁷.

Współpraca w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych

Nielegalny obrót prowadzi do tworzenia olbrzymich finansowych zysków i bogactw pozwalających ponadnarodowym organizacjom przestępczym na penetrowanie, deprawowanie i korumpowanie organów rządowych, legalnych przedsiębiorstw handlowych

²⁷ Strategia antynarkotykowa UE na lata 2013–2020, (Dz. U.UE 2012/C 402/01).

i finansowych, a także wszystkich grup społecznych. W związku z tym, walka z nielegalnym obrotem środkami odurzającymi wymaga współpracy również na poziomie ogólnosiwiatowym. Prawo międzynarodowe stosunkowo wcześniej podjęło tę tematykę uchwalając m.in. Międzynarodową 23 stycznia 1912, Konwencję opiumową z 19 lutego 1925 roku, Protokół do Konwencji Genewskiej z 26 czerwca 1936 roku w sprawie trybu umieszczania pod międzynarodową kontrolą środków odurzających z 19 listopada 1948 roku. Podwaliny polityki antynarkotykowej stawiano walcząc z uzależnieniem od opium. Skupiano się na ograniczeniach produkcji, czy handlu oraz na odpowiednich prawnych regulacjach w tym zakresie w poszczególnych państwach²⁸.

Na arenie międzynarodowej wiodącą rolę w tej dziedzinie pełni Organizacja Narodów Zjednoczonych. Jeszcze jej poprzedniczka, Liga Narodów, była inicjatorem utworzenia Komisji Konsultacyjnej ds. Nielegalnego Handlu Opium i Innymi Szkodliwymi Narkotykami, która odpowiedzialna była m.in. za wdrażanie Międzynarodowej Konwencji Opiumowej, którą każdy kraj członkowski, a także kraje niezrzeszone utrzymujące relacje polityczne, gospodarcze i kulturalne z państwami należącymi do Ligi, pod groźbą zastosowania sankcji, musiały przyjąć i zastosować w praktyce. Porozumienie to zaczęło obowiązywać powszechnie w 1920 roku w 60 krajach świata²⁹. Już po II Wojnie Światowej 19 listopada 1948 roku ONZ przyjęło wspólny protokół w sprawie trybu umieszczania pod międzynarodową kontrolą środków odurzających³⁰.

²⁸ M.A. Andreotti, *Kompendium wiedzy o profilaktyce*, tom II, Warszawa 1997, s. 19.

²⁹ R. Paruzel, *Międzynarodowa współpraca polityczna w zakresie zwalczania obrotu substancjami psychoaktywnymi*, *Społeczeństwo i Rodzina* nr 1/2013 s. 74.

³⁰ Protokół umieszczający pod kontrolą międzynarodową pewne środki odurzające nie objęte Konwencją z dnia 13 lipca 1931 r. o ograniczeniu fabrykacji i uregulowaniu podziału środków odurzających, zmienioną Protokołem, podpisanym w Lake Success dnia 11 grudnia 1946 r., podpisany w Paryżu dnia 19 listopada 1948 r. (Dz.U. z 1952 r., nr 9, poz. 48).

Od lat 60 XX wieku ONZ wzmacnia międzynarodową współpracę w tym zakresie,³¹ wprowadzając powszechnie obecnie stosowane rozwiązania, takie jak: karanie za posiadanie bez zezwolenia nielegalnych substancji, czy nadzór nad produkcją roślin, z których można otrzymać substancje odurzające. Bazowym aktem prawnym określającym współpracę państw w tej kwestii jest Konwencja Narodów Zjednoczonych o zwalczaniu nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, sporządzona w Wiedniu 20 grudnia 1988 roku³².

W konwencji zaznaczono, że powinno się uznać właściwość Organizacji Narodów Zjednoczonych w dziedzinie kontroli nad środkami odurzającymi. Dąży się do tego, aby organy międzynarodowe, sprawujące taką kontrolę, działały w ramach tej Organizacji.

Wcześniej zauważono, że konieczne jest również podjęcie działań mających na celu kontrolę nad niektórymi substancjami, takimi jak półprodukty i produkty chemiczne oraz rozpuszczalniki, które są stosowane przy wyrobie środków odurzających i substancji psychotropowych, a których łatwa dostępność doprowadziła do wzrostu nielegalnego wytwarzania takich środków i substancji.

ONZ prowadzi politykę penalizacji przestępstw związanych z narkotykami. I tak, z zastrzeżeniem postanowień swej konstytucji i podstawowych zasad swojego systemu prawnego, zaleca państwom, aby posiadanie, nabywanie lub uprawa środków odurzających lub substancji psychotropowych dla osobistego użytku zostały uznane za przestępstwa, jeżeli zostały dokonane umyślnie. A także, aby popełnienie tego typu przestępstw było zagrożone sankcją karną, uwzględniającą poważny charakter takich przestępstw, taką jak kara więzienia lub inna kara pozbawienia wol-

³¹ Jednolita konwencję o środkach odurzających z 1961 r., zmienioną Protokołem z 1972 r. zmieniającym Jednolitą konwencję o środkach odurzających z 1961 r., oraz Konwencja z 1971 r. o środkach psychotropowych.

³² Dz. U. z dnia 20 lutego 1995 r.

ności, kara grzywny i przepadek mienia. Zaleca się również podejmowanie kroków związanych z leczeniem, edukacją, opieką po leczeniu, rehabilitacją i resocjalizacją przestępcy.

Promuje się współpracę sądową pomiędzy sygnatariuszami Konwencji. Dąży się do jak najpowszechniejszego zaliczenia takich przestępstw do przestępstw obejmowanych ekstradycją w każdej umowie o ekstradycji, która będzie zawarta pomiędzy sygnatariuszami Konwencji, a także udzielania sobie wzajemnie, w jak najszerszym zakresie, pomocy prawnej w postępowaniu wyjaśniającym, przygotowawczym lub sądowym. Pomoc pomiędzy krajami może być żądana dla: zebrania dowodów lub oświadczeń od osób, doręczenia dokumentów sądowych, prowadzenia rewizji i dokonywania zajęcia, badania przedmiotów i dokonywania wizji lokalnych, uzyskiwania informacji i zbierania dowodów, uzyskiwania oryginałów lub uwierzytelnionych odpisów właściwych dokumentów i zapisów, włączając w to zapisy bankowe, dokumenty finansowe oraz dokumenty spółek i przedsiębiorstw, ustalania lub odszukania nielegalnych korzyści, mienia, wyposażenia, a także innych przedmiotów w celach dowodowych. Warto zwrócić uwagę na postanowienie stanowiące, iż Strony Konwencji nie mogą odmówić udzielenia wzajemnej pomocy prawnej powołując się na wymogi zachowania tajemnicy bankowej. Nielegalny obrót stanowi działalność przestępczą o charakterze międzynarodowym, do której wykorzystywane były w transferach i gromadzeniu zysków banki, a której zwalczanie wymaga szybkich działań o najwyższym priorytecie.

Dla usprawnienia pomocy prawnej między państwami, Strony wyznaczają organy, które będą ponosić odpowiedzialność i władne będą, w zakresie wykonywania wniosków innych krajów, do udzielenia pomocy prawnej. O wyznaczeniu takich organów powiadamia się Sekretarza Generalnego ONZ. Wnioski i zawiado-

mienia w sprawie pomocy prawnej mogą być również przesyłane drogą dyplomatyczną, a także w przypadkach nagłych, jeśli Strony wyrażą na to zgodę i będzie to możliwe - środkami łączności Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej. Dla usprawnienia postępowania państwo wzywające może wymagać, aby państwo wzywane utrzymało w tajemnicy fakt zgłoszenia wniosku i jego istotę, z wyjątkiem danych koniecznych do jego wykonania. Jeżeli Strona wzywana nie może dotrzymać wymogu tajemnicy, to powinna niezwłocznie zawiadomić o tym Stronę wzywającą.

W celu zabezpieczenia państw sygnatariuszy państwo może odmówić udzielenia pomocy prawnej, jeżeli uważa, że wykonanie wniosku może naruszyć jego suwerenność, bezpieczeństwo, porządek publiczny, bądź inne podstawowe interesy, a także jeżeli przepisy prawa wewnętrznego zakazują jego organom prowadzenia czynności, których dotyczy wnioski, w odniesieniu do podobnych przestępstw będących przedmiotem postępowania wyjaśniającego, przygotowawczego bądź sądowego w zakresie jego własnej jurysdykcji, a także jeżeli wypełnienie wniosku byłoby sprzeczne z systemem prawnym tego państwa. Państwo zobligowane jest jednak do podania przyczyny swojej odmowy państwu wnioskującemu. Pomoc prawna może zostać również wykonana w innym terminie, gdy przeszkadza to prowadzonemu postępowaniu wyjaśniającemu, przygotowawczemu bądź sądowemu prowadzonemu w tym kraju.

Promuje się również rozwijanie dwu i wielostronnych porozumień pomiędzy krajami, które zapewniłyby im praktyczną skuteczność lub wzmacniałyby ich zastosowanie. Współpraca międzynarodowa dotyczyć będzie również pomocy krajom tranzytowym.

Tak jak zmieniają się realia handlu narkotykami, tak musi zmieniać się polityka antynarkotykowa. W latach 90, zauważono, że dotychczasowe działania skupione przede wszystkim na zmniejszeniu podaży na nielegalne substancje nie przynosi zadowalających efektów. W związku

z tym, podjęto działania mające na celu zmniejszenie popytu, poprzez wprowadzenie systemów profilaktyki (w tym wśród młodzieży), leczenia i reintegracji osób uzależnionych³³.

Obecnie stale przy ONZ znajduje się Biuro Narodów Zjednoczonych do spraw Narkotyków i Przeszycpczości, którego celem jest zapewnienie na żądanie zainteresowanych państw pomocy w realizacji wspomnianych zadań³⁴. Dla sektorów rolnictwa w wielu krajach uprawa roślin, z których można uzyskać środki odurzające jest znacząca, dlatego Biuro prowadzi działania mające na celu odchodzenia rolników z produkcji upraw maku, koki czy konopi³⁵.

W ramach ONZ funkcjonuje również Międzynarodowy Organ Kontroli Narkotyków, którego celem jest ograniczenie uprawy, zbioru, wyrobu oraz zużycia substancji kontrolowanych do rozmiarów niezbędnych dla potrzeb leczniczych i naukowych, a także zapewnienie ich dostępności dla tych celów oraz zapobieganie ich nielegalnemu obrotowi i używaniu³⁶.

ONZ przyjął w 2009 roku dokument: „Deklaracja polityczna ONZ i plan działania w sprawie międzynarodowej współpracy na rzecz zintegrowanej i zrównoważonej strategii zwalczania światowego problemu narkotykowego”, w którym stwierdzono, że ograniczenie popytu na narkotyki i ograniczenie ich podaży są wzajemnie wzmacniającymi się elementami polityki dotyczącej nielegalnych narkotyków, oraz deklarację polityczną ONZ w sprawie HIV/AIDS, jako problemu powiązanego.

³³ Komunikat prasowy Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Posiedzenie Nadzwyczajne na temat Światowego Problemu Narkotykowego Nowy Jork, 8-10.06.1998, <http://www.unic.un.org.pl/incb/97.8.pdf>, data dostępu: 01.01.2016.

³⁴ Dokument Końcowy Szczytu 2005, A/60/L.1, 20.09.05, http://www.unic.un.org.pl/szczyt2005/dokument_koncowy_3.php, data dostępu: 01.01.2016.

³⁵ T. Srogosz: Organizacja Narodów Zjednoczonych wobec nielegalnego obrotu narkotykami (zagadnienia instytucjonalne), Zeszyty Naukowe Instytucji Administracji AJD w Częstochowie, 2(10) 2014, s. 122.

³⁶ Art. 9 ust. 4 jednolitej konwencji o środkach odurzających z 1961 roku.

Dopalacze - nowy rozdział w światowej polityce antynarkotykowej

Na polskim przykładzie zobrazować można rozwój zjawiska narkomanii. Wyróżnia się cztery zasadnicze okresy: medyczny, młodzieżowy, makowy, rynkowy. Pierwszy z nich trwał do końca lat sześćdziesiątych. Używki stosowały osoby związane zazwyczaj zawodowo z medycyną, a także ze środowiskami artystycznymi. Ze względu na stosunkowo niewielką skalę, był to okres dość stabilny. Pomoc medyczna polegała na zapewnieniu możliwości leczenia w placówkach psychiatrycznych. Kolejny okres – młodzieżowy – związany był z przemianami społeczno-kulturalnymi i pojawieniem się podkultury hippisowskiej oraz tzw. subkultury narkomańskiej. Na świecie popularne w tym czasie były używki, takie jak marihuana, LSD, heroina czy kokaina. W Polsce korzystano natomiast z leków psychotropowych, czy środków chemicznych. Koniec lat siedemdziesiątych, to okres makowy, którego nazwa pochodzi od masowej, często domowej produkcji używek zawierających morfinę, otrzymywanych ze słomy czy mlecza makowego. Narkomani byli jednocześnie producentami i konsumentami, co spowodowało rozprzestrzenienie zjawiska. Kolejnym etapem był okres rynkowy, gdzie wytwarzano narkotyki syntetyczne, wykorzystując zaawansowaną technologię³⁷.

Od początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku na rynku pojawiły się nowe substancje psychoaktywne, tak zwane „designer drugs”, które należały do grupy *Amphetamine Type Stimulans*. Od początku XXI zyskiwały one coraz większą popularność. Rynek zalewały coraz to nowe produkty, których skład był zróżnico-

³⁷ K. Łucarz, A. Muszyńska, Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Komentarz, Warszawa 2008 s. 30.

wany i niejednorodny³⁸, a które sprzedawane były w tzw. „smart shops”. Nasilała się moda na zażywanie tzw. legalnych substancji psychotropowych. Sklepy z tzw. „dopalaczami” stały się również bardzo popularne w Polsce po 2008 roku, zyskując wśród klientów głównie młodych ludzi³⁹. Dopalacze charakteryzuje łatwość dostępu (przez wspomniane smart shopy, czy internet) i pozorna ich legalność, a często też niska cena. Najczęściej występują w łatwej do zażycia formie tabletek. Na przykładzie popularnej substancji BZP⁴⁰ widać, że mają one wąski margines bezpiecznego zażywania i mogą wywołać wiele negatywnych i nieprzewidywalnych skutków dla zdrowia. Odnotowuje się również zgony po ich zażyciu⁴¹.

Liczba nowych substancji w latach 2009-2012 w UE potroiła się. W 2013 roku co tydzień zgłaszano więcej niż jedną nową substancję. Nowe substancje psychoaktywne szybko rozprzestrzeniają się po Europie. Aż 80% z nich wykrywa się w więcej niż jednym państwie UE⁴².

Najbardziej narażone jest młode pokolenie. Według badania Eurobarometru z 2011 roku⁴³ na temat stosunku młodzieży do narkotyków, 5% młodych ludzi w UE zażyło taką substancję przynajmniej raz w życiu. Najwięcej takich osób było w Irlandii – 16%, a następnie w Polsce, na Łotwie i w Wielkiej Brytanii – blisko 10%. Substancje te stanowią duże zagrożenie dla zdrowia publicznego i całego społeczeństwa. Problem rosnącego uzależnienia młodych

³⁸ Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, bip.kprm.gov.pl/download.php?s=75&id=12102, data dostępu: 01.01.2016.

³⁹ Badanie Eurobarometru na temat stosunku młodzieży do narkotyków, Youth attitudes on drugs, Analytical raport, lipiec 2011, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_330_en.pdf, data dostępu: 01.01.2016.

⁴⁰ Benzylpiperazyna – główny składnik większości dopalaczy, której działania podobne jest do działania amfetaminy.

⁴¹ W. Krawczyk, BZP-nowy narkotyk czy tylko przejściowa moda?, Serwis Informacyjny Narkomania nr 37/2007, s. 3.

⁴² Monitor Prawa Celnego i Podatkowego nr 10/2013, s. 415.

⁴³ Youth attitudes on drugs: Analytical raport, The Galloup organisation, 06.2011, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_330_en.pdf, s. 117, data dostępu: 01.01.2016.

ludzi od używek zauważyła również Grupa Pompidou⁴⁴, która była inicjatorem pilotażowych badań nad używaniem przez młodzież substancji psychoaktywnych w latach 80⁴⁵.

Również w zakresie dopalaczy poszczególne państwa samodzielnie nie są w stanie powstrzymać tego zjawiska. Zacieśnienie kontroli jedynie na poziomie krajowym doprowadza do przeniesienia produkcji narkotyków do sąsiednich krajów lub do zmiany dróg przerzutu. Zjawisko wymaga współdziałania na poziomie europejskim i światowym. Inter-Agency Cooperation Group (działająca przy Grupie Pompidou) zapoczątkowała debatę na temat dopalaczy (legal highs), czym pomogła ulepszyć tzw. European Research Register, a także przyczyniła się do rozpoczęcia dialogu dotyczącego praw człowieka w kontekście polityk antynarkotykowych. Konieczna stała się również współpraca na poziomie pozaeuropejskim, gdyż nowe substancje psychoaktywne produkowane są głównie w Chinach, Indiach i innych krajach azjatyckich.

Kluczowym, w zakresie ograniczenia handlu dopalaczami, a także innymi substancjami wśród młodzieży, jest Internet, gdyż to właśnie z tego źródła dzieci i młodzież czerpie informacje o dostępnych produktach, jak i znajduje ich dostawców. Obecnie prowadzone są działania w sieci mające na celu niesienie pomocy osobom uzależnionym poprzez np. serwisy poradnictwa internetowego, których zaletą jest swobodny i anonimowy dostęp⁴⁶.

Warto w tym miejscu poruszyć temat uczestnictwa mediów w profilaktyce antynarkotykowej. Zauważa się, że często nagłaśnianie raportów i analiz przynosi skutek odwrotny od oczekiwanego. Po opublikowaniu raportu dotyczącego działania grzybów

⁴⁴ Ptk 4.4. i 4.5., Declaration adopted at the 15th Ministerial Conference of the Pompidou Group, 4.11.2015, http://www.coe.int/t/dg3/pompidou/Source/Files/minconf/2010_MinConf6_FinalDeclaration_en.pdf, data dostępu: 01.01.2016.

⁴⁵ Zdrowie Publiczne, t. 112, wyd. 4, s. 394.

⁴⁶ A. Kolbowska, A. Kręt, Nowe media w profilaktyce uzależnień, Serwis Informatyczny Narkomania nr 37/2007, s. 11.

halucynogennych w wielu krajach zastrzono przepisy z nimi związane, co doprowadziło klientów do szukania alternatywy, a tym samym zainteresowania o wiele bardziej groźnymi dla zdrowia substancjami⁴⁷. Co również interesujące, po pojawieniu się „dopalaczy”, w 2014 roku używanie amfetaminy zmniejszyło się do 39 procent⁴⁸.

Na mocy decyzji Rady Unii Europejskiej⁴⁹ powstał System Wczesnego Ostrzegania o Nowych Narkotykach. W praktyce oznaczało to wymianę informacji o nowych substancjach pojawiających się głównie na nielegalnym rynku narkotykowym. W wykazie zgłoszonych substancji dominują dwie grupy: syntetyczne katynony (31 substancji) oraz syntetyczne kannabinoidy (30 substancji), które są często sprzedawane jako legalne zamienniki środków pobudzających i konopi indyjskich⁵⁰.

Podstawową różnicą pomiędzy rynkiem tradycyjnych narkotyków a NSP jest brak informacji o składach poszczególnych oferowanych towarów (nawet produkty o tych samych nazwach posiadają często inne stężenie substancji toksycznych, czy skład) oraz fakt, że delegalizacja jednej substancji powoduje pojawienie się następnych o zmienionym składzie. W Wielkiej Brytanii wprowadzono prawo rodzajowe, gdzie kontroli poddawane są grupy substancji o podobnej strukturze chemicznej, zamiast delegalizacji pojedynczych substancji.

⁴⁷ J. D. Chojecki, Źródła informacji wykorzystywane przy wykrywaniu, analizowaniu i monitorowaniu nowych trendów na Europejskiej Scenie Narkotykowej- Projekt E-POD, Serwis Informacyjny Narkomania nr 37/2007, s. 37.

⁴⁸ A. Malczewski, Marihuana, stymulanty oraz „dopalacze” w Polsce i Europie, Serwis Informacyjny Narkomania nr 3/2015, s. 7.

⁴⁹ Decyzja Rady 2005/387/WSiSW z dnia 10 maja 2005 w sprawie wymiany informacji, oceny ryzyka i kontroli nowych substancji psychoaktywnych.

⁵⁰ A. Malczewski, Marihuana, stymulanty oraz ..., s. 7.

Przyszłość światowej polityki antynarkotykowej

Wyzwaniem dla polityki międzynarodowej w najbliższych latach będą bez wątpienia nowe narkotyki – dopalacze. Narkotyki takie jak marihuana, amfetamina czy kokaina posiadają ustabilizowany status prawny. Znany jest ich sposób oddziaływania na zdrowie człowieka. Polityka międzynarodowa od dawna zna to zjawisko i usystematyzowała współpracę państw w tym zakresie. Handel „tradycyjnymi” używkami i dopalaczami przebiega w odmienny sposób. W przypadku dopalaczy sprzedawane one są również w legalnie działających punktach, takich jak np. lombardy. Używki te, również ze względu na stosunkowo niską cenę, docierają głównie do młodego pokolenia Europejczyków. Na rynku ciągle pojawiają się nowe substancje, a handel tymi narkotykami stał się jednym z najczęstszych przestępstw transgranicznych w Unii Europejskiej. Problem narkotyków nie jest nowy w polityce międzynarodowej, jednak, jak wykazano, dopalacze stawiają jej nowe wyzwania. Europejski mechanizm przeciwdziałania temu problemowi jest niewystarczający i wymaga wzmocnienia. Mimo iż w Europie istnieją różne środki mające na celu zmniejszenie popytu na narkotyki i złagodzenie skutków ich nadużywania, to jednak między państwami wciąż występują spore różnice, które utrudniają skuteczną walkę z tym zjawiskiem⁵¹.

Konieczna jest zmiana podejścia do polityki antynarkotykowej i przegląd wspólnotowych zasad walki z nowymi substancjami psychoaktywnymi. W odróżnieniu do np. marihuany, gdzie liberalizuje się przepisy dotyczące jej sprzedaży czy posiadania, w przy-

⁵¹ Komisja Europejska – Komunikat prasowy, Komisja Europejska chce bardziej zdecydowanej reakcji UE w walce z nowymi niebezpiecznymi narkotykami syntetycznymi http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1236_pl.htm, data dostępu: 01.01.2016.

padku dopalaczy, ze względu na ich jednoznaczny negatywny wpływ na zdrowie i życie użytkowników, dążyć należy do przerwania dostaw i zmniejszenia popytu również poprzez stosowanie odstrasżających sankcji karnych. Dla osiągnięcia tego celu należy umożliwić szybszą reakcję np. poprzez możliwość wprowadzenia tymczasowego zakazu oraz zwalczanie sprzedaży takich substancji przez Internet. Niezbędne jest przyjęcie ponadnarodowych rozwiązań i wypełnienie w systemach prawnych państw luk umożliwiających handel tymi środkami.

Zapewnić należy ściślejszą współpracę na szczeblu międzynarodowym, zwłaszcza z krajami tranzytu i produkcji spoza Europy, w tym przede wszystkim z krajami uznawanymi za główne punkty wejścia dla narkotyków w Europie. Należy rozszerzyć i usprawnić usługi przeznaczone dla osób uzależnionych, opracowując narzędzia wykorzystujące nowe technologie pozwalające na podniesienie norm jakości w zakresie profilaktyki narkotykowej skierowanej do dzieci i młodzieży, a także ich skutecznego leczenia oraz działalności ograniczających powstałe już szkody.

Rozwój komunikacji elektronicznej oraz wolnego handlu w Unii Europejskiej doprowadził do zdecydowanego przyspieszenia transmisji substancji oraz wzorów ich używania w Europie. W ramach programu „Profilaktyka narkotykowa i informacja o narkotykach” realizowany jest obecnie projekt EPS / NPS zwiększający umiejętności Policji dotyczące nowych substancji psychoaktywnych. W jego realizację zaangażowany jest m.in. Uniwersytet Szczeciński, czy Interpol. Ukierunkowany na wzajemną współpracę organów ścigania oraz służby granicznej w dziedzinie nielegalnego handlu narkotykami przy wykorzystaniu Darknetu, a także poznania łańcuchów dostaw przez internet i wymiany informacji o dopalaczach⁵².

⁵² JUST/2013/ISEC/DRUGS/AG/6429 Project EPS/NPS- Enhancing Police Skills

Problemem jest również mnogość programów oraz instytucji zajmujących się tą tematyką w różnym stopniu. Wiele programów i działań dubluje się. Na przykładzie działalności polskiej policji w ramach walki ze zorganizowaną przestępczością w 2008 roku widać, że rozwijała ona międzynarodową współpracę operacyjną, uczestnicząc w wielu projektach o różnym obszarze działania takich, jak EAGLE, COSPOL, TRAP, NORD-OST, EUROPOL, CeCLAD-M⁵³.

Grupa Pompidou i Unia Europejska powinny zacieśniać i uzupełniać swoją współpracę, prezentując spójną politykę antynarkotykową. Konsensusu takiego nie da się jednak osiągnąć na poziomie ONZ, gdyż konwencje Narodów Zjednoczonych oraz jej organy są pod dużym wpływem polityki Stanów Zjednoczonych, która skupia się na kwestiach prawno-karnych i polityce prohibicyjnej. Kraje Europy skupiają się na sferze społeczno- zdrowotnej⁵⁴. W wielu krajach Unii dopuszczalny jest handel niektórymi używkami, takimi jak np. marihuana.

Grupa Pompidou powinna być łącznikiem pomiędzy wszystkimi krajami Europy. Obecne napięcia w polityce Unia – Rosja osłabiły możliwości współpracy w zakresie polityki antynarkotykowej samej Unii. Rolą Grupy Pompidou powinno być wypełnienie tej luki. Tym bardziej, że problem narkotyków jest ściśle powiązany z palącym Europę problemem, jakim jest coraz agresywniejsza działalność organizacji terrorystycznych, takich jak ISIS, które często pozyskują środki finansowe z handlu narkotykami⁵⁵.

Concerning Novel Psychoactive Substances.

⁵³ A. Malczewski, Pierwsze ogólnopolskie ..., s. 7.

⁵⁴ T. Srogosz: Organizacja Narodów Zjednoczonych wobec nielegalnego obrotu narkotykami (zagadnienia instytucjonalne), Zeszyty Naukowe Instytucji Administracji AJD w Częstochowie, 2(10) 2014, s. 126.

⁵⁵ M. Wolańska, Polityka antynarkotykowa Unii Europejskiej, Bezpieczeństwo Narodowe I-II- 2009, s. 255.

Bibliografia

Andreotti M.A., Kompendium wiedzy o profilaktyce, tom II, Warszawa 1997.

Badanie Eurobarometru na temat stosunku młodzieży do narkotyków, Youth attitudes on drugs, Analytical raport, lipiec 2011, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_330_en.pdf, data dostępu 01.01.2016.

Chojcecki J. D., Źródła informacji wykorzystywane przy wykrywaniu, analizowaniu i monitorowaniu nowych trendów na Europejskiej Scenie Narkotykowej. Projekt E-POD, Serwis Informacyjny Narkomania nr 37/200.

Declaration adopted at the 15th Ministerial Conference of the Pompidou Group, 4.11.2015 http://www.coe.int/t/dg3/pompidou/Source/Files/min-conf/2010_MinConf6_FinalDeclaration_en.pdf data dostępu: 01.01.2016.

Decyzja Rady 2005/387/WSiSW z dnia 10 maja 2005 r. w sprawie wymiany informacji, oceny ryzyka i kontroli nowych substancji psychoaktywnych (Dz.U.U.E L 127/32).

Decyzja Rady 2005/387/WSiSW z dnia 10 maja 2005 w sprawie wymiany informacji, oceny ryzyka i kontroli nowych substancji psychoaktywnych.

Decyzja Ramowa Rady 2004/757/WSiSW z dnia 25 października 2004 r. ustanawiająca minimalne przepisy określające znamiona przestępstw w dziedzinie nielegalnego handlu narkotykami Rady (Dz. U. UE L 338/8).

Dokument Końcowy Szczytu 2005, A/60/L.120 września 2005 r. http://www.unic.un.org.pl/szczyt2005/dokument_koncowy_3.php . data dostępu 01.01.2016.

<http://www.coe.int> , data dostępu 01.01.2016.

<http://www.espad.org>, data dostępu 01.01.2016.

<http://www.narkomania.gov.pl> , data dostępu 01.01.2016.

http://www2.mz.gov.pl/wwwfiles/ma_struktura/docs/grupa_pomp_28112007.pdf, data dostępu 01.01.2016.

Jabłoński P., Priorytety polskiej prezydentury w Grupie Pompidou, Serwis Informacyjny Narkomania nr 36/2007, data dostępu 01.01.2016.

Jednolita konwencję o środkach odurzających z 1961 r., zmienioną Protokołem z 1972 r. zmieniającym Jednolitą konwencję o środkach odurzających z 1961 r., oraz Konwencja z 1971 r. o środkach psychotropowych.

Kemmesies U., Diemel S., 3-rd Multicity Study, Drugs use trends in European cities in 1990s, 2002.

Kolbowska A., Kręt A., Nowe media w profilaktyce uzależnień, Serwis Informacyjny Narkomania nr 37/2007

Komisja Europejska – Komunikat prasowy, Komisja Europejska chce bardziej zdecydowanej reakcji UE w walce z nowymi niebezpiecznymi narkotykami syntetycznymi http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1236_pl.htm, data dostępu 01.01.2016.

Komunikat o zakończeniu Polskiej prezydencji, https://www.msz.gov.pl/pl/p/strasburgre_fr_s_pl/c/MOBILE/aktualnosci_pl/archiwum/konferencja_pompidou, data dostępu 01.01.2016.

Komunikat prasowy Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Posiedzenie Nadzwyczajne na temat Światowego Problemu Narkotykowego Nowy Jork, 8-10 czerwca 1998 Roku, <http://www.unic.un.org.pl/incb/97.8.pdf>, data dostępu 01.01.2016.

Komunikat prasowy, Komisja Europejska chce bardziej zdecydowanej reakcji UE w walce z nowymi niebezpiecznymi narkotykami syntetycznymi, Strasburg, 25 października 2011 r.

Krawczyk W., BZP-nowy narkotyk czy tylko przejściowa moda?, Serwis Informacyjny Narkomania nr 37/2007.

Krawiec G., Europejskie Prawo Administracyjne, Warszawa, 2009.

Łucarz K., Muszyńska A., Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii. Komentarz, Warszawa 2008.

Malczewski A., Marihuana, stymulanty oraz „dopalacze” w Polsce i Europie, Serwis Informacyjny Narkomania, nr 3/2015.

Malczewski, Pierwsze ogólnopolskie badanie klientów programów nisko-progowych, Serwis Informacyjny Narkomania, nr 2/2009.

Monitor Prawa Celnego i Podatkowego nr 10/2013.

Paruzel R., Międzynarodowa współpraca polityczna w zakresie zwalczania obrotu substancjami psychoaktywnymi, Społeczeństwo i Rodzina nr 1/2013.

Parzymies S., Zięba R., Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie, Warszawa, 2004.

Polityczna deklaracja z XIII Międzyparłamentowej Konferencji Grupy, 16-17.10.2003.

Protokół umieszczający pod kontrolą międzynarodową pewne środki odurzające nie objęte Konwencją z dnia 13 lipca 1953 r. o ograniczeniu fabrykacji i uregulowaniu podziału środków odurzających, zmienioną Protokołem, podpisanym w Lake Success dnia 11 grudnia 1946 r., podpisany w Paryżu dnia 19 listopada 1948 r. (Dz.U. z 1952 r., nr 9, poz. 48).

Rozporządzenie (We) Nr 1920/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (wersja przekształcona) (Dz.U.UE L z dnia 27 grudnia 2006 r.).

Srogosz T., Organizacja Narodów Zjednoczonych wobec nielegalnego ob-

rotu narkotykami (zagadnienia instytucjonalne), Zeszyty Naukowe Instytucji Administracji AJD w Częstochowie 2(10)2014.

Srogosz T., Organizacja Narodów Zjednoczonych wobec nielegalnego obrotu narkotykami (zagadnienia instytucjonalne), Zeszyty Naukowe Instytucji Administracji AJD w Częstochowie, 2(10) 2014.

Strategia antynarkotykowa UE na lata 2013–2020, (Dz. U.UE 2012/C 402/01).

Suszek K., Komunikat Ministerstwa Zdrowia, Warszawa, 4.11.2011, <http://www2.mz.gov.pl/wwwmz/index?mr=m111111&ms=&ml=pl&mi=&mx=0&mt=&my=26&ma=016302> , data dostępu 01.01.2016.

Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, Dz.Urz. UE z dnia 17.12.2007 (Dz. U. UE C 306/01).

Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, bip.kprm.gov.pl/download.php?s=75&id=12102, data dostępu: 01.01.2016.

Wolańska M., Polityka antynarkotykowa Unii Europejskiej, Bezpieczeństwo Narodowe I-II-2009.

Wystąpienia Pana Zbigniewa Religi, Ministra Zdrowia RP, na konferencji ministerialnej Grupy Pompidou (Strasburg, 27-28.11.06), <http://www.strasbourg.gre.msz.gov.pl/resource/7addee01-56cc-455b-a0ed-28db57087810> , data dostępu 01.01.2016.

Youth additues on drugs: Analitical raport, The Galloup organisation, czerwiec 2011 r, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_330_en.pdf , s. 117, data dostępu: 01.01.2016.

Zdrowie Publiczne, t, 112, wyd. 4.

